

Tekaüd ve yetim aylıklarının muhasebei umumiye kanununun 93 ncü maddesi hükmüne göre zaman geçmesi suretile haktan düşüp düşmeyeceğine dair Divanı muhasebat encümeni mazbatası hakkında Maliye encümeni mazbatası (5/6)

Di. M. encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Di. Muhasebat encümeni

Karar No. 5

Esas No. 5/6

29 - XI - 1934

Yüksek Reisliğe

Divanı muhasebat reisliğinden gönderilib encümenimizce gözden geçirilmekte olan birinci kânun 1933 - şubat 1934 üç aylık raporun birinci fıkrasında:

325 yılda yapılmış olan eski askerî tekaüd kanunu ile 1683 sayılı yeni tekaüd kanununda arka arkaya iki yoklamada veya bunların arasında geçen müddet içinde ilmühaber getirmeyenlerin aylıkları kesilib sonradan alacaklarını ve şahıslarını isbat ettiklerinde aylıklarının yeniden bağlanıb birikmişleriyle beraber verileceği ve üç seneden fazla aramamazlığın ağır hastalık ve esirlik gibi elde olmayan sebeplerden ileri geldiği bir mahkemece karara bağlanmadıkça arada geçen zaman için aylık verilmeyeceği hakkında hükümler var ise de bunlar verilmekte olan aylıklar sahiblerinin aramamalarından ve istememelerinden ötürü kesilen aylıklarının ne yolda yeniden bağlanıb verileceği hakkında olub aylık bağlanma işlerinin yapılmakta olduğu sıralarda sahiblerinin gaybolması veya işlerini araştırmamaları yüzünden henüz aylık verilmeğe başlanmaksızın kayıdleri silinen aylıklar hakkında eski ve yeni kanunlarda bir hüküm olmadığı gibi yine 325 yılda yapılmış olan eski mülkiye tekaüd kanununda ise her iki türlü aylıklar hakkında hiç bir söz söylenmemiş olduğundan askerî mütekaidlerle

bunların yetimlerinden aylık bağlanma işi bitmekle beraber aylık verilmeğe başlanmadan aranmadığından ötürü kayıdleri silinmiş olanlar ile mülki mütekaidlerle bunların yetimlerinden gerek bağlanma işinden sonra ödenmeğe başlanmadan ve gerek ödenmeğe başlandıktan bir zaman sonra aranmadığı için kayıdleri silinmiş olanlara yeniden bağlanacak aylıkların ödenmesinde umumî hükümlere uyularak muhasebei umumiye kanununun 93 ncü maddesine göre yeniden arama ve isteme halinde ancak bu tarihten evvelki beş senelik aylıklarının, verilip daha evvelkilerinin; zaman geçmesi suretile haktan düşmüş olmasına mebni; verilmesi lâzımgelceği yazılıdır. Muhasebei umumiye kanununun 93 ncü maddesi mutlak ve umumî bir surette beş sene içinde aranmayan ve istenmeyen Devlet borçlarının artık istenmek hakkı kalmayacağını kabul etmiş olmasına göre zat maaşları hakkında da Divanı muhasebatca düşünüldüğü gibi bu madde hükmüne göre muamele yapılması lâzımgelmekle beraber yine aynı kanunun 47 ncü maddesine bu maaşların birikmişlerinin bağlandıkları yıl bütçesinden verileceği hakkında ayrı bir hüküm koınması ile bunların zaman geçmesi noktasından haktan düşme yoluna gidilmeksizin eski zamanlara aid olanlarının da verilmesinin istenilmiş olduğu

hatra gelmekte ve bunun için mesele encümenimizce bir tefsir kongusu görülmektedir.

Bu yoldan gidilerek işin kestirilmesi için dahilî nizamnamenin 124 ncü maddesi hükmünce bu mazbatamızın Maliye encümenine havalesi arz olunur.

Di. M. En. Reisi	M. M.	Kâtib
Niğde	Kırşehir	Yozgad
Faîk	Hâzim	

Aza	Aza	Aza
Aksaray	Ankara	Çankırı
R. Nisari	H. Denek	Rifat
Aza	Aza	Aza
Giresun	İstanbul	İzmir
A. Şevket	Hayrullah	Hüsnü
Aza	Aza	Aza
Kütahya	Maraş	Samsun
Ömer	Abdülkadir	Ruşeni

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Karar No. 16
Esas No. 5/6

8 - IV - 1935

Yüksek Reisliğe

Divanı muhasebat encümenince tanzim olunub Encümenimize tevdi buyurulan 29-X-1934 tarihli ve 5 sayılı mazbatada; 1683 sayılı tekaüd kanununda arka arkaya iki yoklamada veya bunların arasında geçen müddet içinde ilmühaber getirmeyenlerin aylıkları kesilib sonradan alacaklarını ve şahsiyetlerini isbat ettiklerinde aylıklarının yeniden bağlanarak birikmişleri ile beraber verileceği ve üç seneden fazla bir müddet maaş aranılmamasının ağır hastalık ve esirlik gibi elde olmayan sebeplerden ileri geldiği bir mahkemece bir karara bağlanmadıkça arada geçen zaman için aylık verilmeyeceği hakkındaki hükümler varsa da bu hükümler, verilmekte olan maaşların aranılmamasından ötürü kesilen aylıklar hakkında olub aylık bağlanma işlerinin yapılmakta olduğu sıralarda sahiblerinin kaybolması veya işlerini araştırmamaları yüzünden henüz aylık bağlanmamış olan veya bağlanıp da zaman geçmesi sebebiyle kayıtları silinen aylıklar hakkında kanunlarda bir hüküm olmadıktan Divanı muhasebatça bu hususta muhasebei umumiye kanununun 93 ncü maddesinin tatbiki düşünülmemekte olduğu bildirilmiş ve meselenin tefsir mahiyetinde görülerek dahilî nizamnamenin 124 ncü maddesine tevfi kan encümenimizce tetkik ve tefsirine lüzum gösterilmiştir.

Mesele, encümenimizde düşünüldü ve konuşuldu. Tekaüd kanununun 61 ncü mad-

desi maaş tahsisinden sonra yoklama ilmühaberi vermeyenlerin ve üç sene zarfında müracaat etmeyenlerin sonradan müracaatları halinde maaşlarının ne gibi şartlar dairesinde yeniden tahsis olunabileceğini göstermektedir. Kanunun bu maddesinde tediye yerine iadeten tahsis tabiri kullanılmıştır. Çünkü: Muhasebei umumiye kanununun 47 ncü maddesi ile tekaüd maaşlarının tediyesi keyfiyeti tesbit edilerek bu maaşlar hakkında istisnâî bir hüküm konulmuştur. Muhasebei umumiye kanununun 63 ncü maddesinde bahsolunan düyun, bütçe tatbikatından tahakkuk etmiş olan düyundur ki, işbu 93 ncü madde hükmünün ancak bunlar hakkında tatbiki lâzımgelir. Nitekim muhasebei umumiye kanununun 92 ncü maddesinde mütehakkak düyundan bahsedilmiştir. Muhasebei umumiye kanununun 93 ncü maddesinde de « Taallük ettiği senei maliyenin hitamı tarihinden itibaren beş sene zarfında ashabi tarafından meşru bir mazerete müstenid olmaksızın tahriren talep ve takib olunmamaktan veya evrakı ibraz edilmemekten dolayı tediye olunamayan düyun müruru zamanına uğrayarak Devlet menfaatine sakıt olur » denilmektedir.

Sorulan mesele ise, bütçe cihetinden henüz tahakkuk etmemiş bir hakkın ne suretle müruru zamanına uğramış olacağıdır.

Tekaüd ve eytam ve eramil maaşlarının

ne gibi ahvalde sukut edeceği de kanunun 47 ve 53 ncü ve muvakkat 7 nci maddelerinde tasrih edilmiştir. Hatta 56 ncı maddede kaybolanların yetimleri hakkında bu kanun hükümlerinin tatbikını zaman kaydetmeyerek yalnız kayırlık kararının verilmiş olmasıyla takyid etmiştir. Tekaüd hak ve maaşlarının sukutu hakkındaki maddeler tetkik edilirse görülür ki cezayı icap ettiren ahval haric olmak üzere vazın kanun yetim ve dulların yaşamalarını temin edebilecek bir hal olmadıkça aylıklarını kesmemiş, bazı ahvalde onlara ikramiye vermek suretile bu esastan ayrılmamıştır.

Encümenimiz arzolunan taleplerden ötürü tekaüd kanununun bu açık hükümleri karşısında muhasebei umumiye kanununun 93 ncü

maddesinin tatbikı suretile tekaüd, dul ve yetim haklarının tahsis muamelesi zamanında yapılmadığı vesilesile iskati caiz olmayacağı mütalesinde bulunarak bu meseleyi tefsire muhtaç görmediğinden Büyük Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Mal. En. Rs.	M. M.	Kâtib
Gümüşane	Isparta	Çankırı
H. F. A. A. A.	Kamâl Ünal	M. Önsay
Aza	Aza	Aza
Aydın	Bursa	Diyarbakır
Adnan	Dr. Galib Kahraman	Huriye Öniş
Aza	Aza	Aza
Diyarbakır	İzmir	Kayseri
Zülfü Tigrel	Kâmil Dursun	A. H. Arga